

SZÉKELY-UDVARHELY

UDVARHELYVÁRMEGYE JOGÜGYI, KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI LAPJA

AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEGYZŐK EGYLETE ÉS A GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 10 K. Félévre 5 K. Negyed-
évre 2 K 50 f. Külföldre egész évre 15 korona. Községeknek,
papok-, gazdasági egyleti tagok- és közs. előjáróknak egész évre
8 K. Tanítóknak, közs. és körjegyzőknek 7 K. — Egy példány
Telefon-szám 15. ára 10 fillér. Telefon-szám 15.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos

BETEGH PÁL.

Főmunkatárs: **FÜLEI SZ. LAJOS.**

HIRDETÉSI DIJAK: Hivatalos hirdetések 100 szóig minden
szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhirdetések □cm.-ként 6 fillér-
többesbőri közlésnél 4 fillérért közöltenek. Nyílt-tér sora 1 K. Hir-
detés és nyílt-tér díja előre fizetendő. — Megjelen hetenként
kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: BETEGH PÁL könyvkereskedése, könyvnyomtató és könyvkötő üzlete (Kossuth-utca), hova minden e lapot, érdeklő közlemények, előfizetések
M. kir. postatakarék és Clearing számla 10,489. sz. és hirdetések intézendők. — Kéziratok vissza nem adódnak. M. kir. postatakarék és Clearing számla 10,489 sz.

A nemzetföntartó székelység.

(F-i.) Akárhogyan magyarázzák a nagylaki oláh garázdálkodást, az állam- és nemzetellenes izgatások napirenden vannak az oláhok között. Régi baj ez nálunk és a hivatottak — a magyarság nagy kárára — még sem méltatták kellő figyelemre. Pedig az erdélyi lapok nem mulasztották el kötelességüket. Időnkint rámutattak az oláh izgatás féktelen üzemleire.

Ma már ott vagyunk, hogy az oláh izgató nem ismer uniót, törvényes parlamentet, magyar királyt és alkotmányt, de a külföld előtt beszél barbár magyarról, ázsiai hordákról stb. Sőt — a mi derék diplomaciánk dicsőségére legyen mondván — nemcsak a külföldet vezették félre az oláh izgatók, hanem Oláhországba is ügyesen belopták a magyar-ellenes agitációt. Igen sokszor gyönyörködhetünk a „v e l ü n k j ó b a r á t s á g b a n é l ő” szomszédok udvarias hangjában. Például mikor a belügyminisztérium annak idején belitotta a Janku-szoborra való gyűjtést, a romániai „Vointa” többi közt ezt írta: „A magyarok hallatlan módon elaljasodtak... A belügyminiszter azért adta ki ezt a rendeletet, hogy törekeny existenciáját a miniszteri széken a félrevezetett zsidó-magyar csöcseléssel szemben megerősítse.”

Fájdalom, a magyarság Erdélyben gyenge lábon áll. A nemzetiségek számszerinti többségét legyőzné az anyagi és szellemi erő, de a fajmagyarság fenntartója a székelység nagyon letörött. Pusztulni hagyják...

Nincs mit himezni-hámozni, a székelységgel nem törődött senki, mert ha törődtek volna, akkor ez a határvédő, hazafenntartó nép nem koldusodott, nem gyengült volna el, hanem erősen fékezne a nemzetellenes törekvéseket Erdélyben, melyet a dákórománisták még ma is maguknak reklamálnak és a passivitás jelszavával tüntetőleg dacolnak a „b u d a p e s t i o r s z á g g y ü l é s” ellen.

Sok drága eltékozolt idő megérdemelt váddal áll azok elé, kik amíg pártpolitikával üzérkedtek, addig a székelységben rejlő nagy nemzeti erőt pusztulni, veszni engedték. Pedig a székelység nélkül Erdély a magyarságra nézve elvesz!

Valamikor a székelység őrseget állott keleten. Erős, hatalmas volt nemcsak ott, máshol is. A velencei követ jelentése szerint Mátyás király szárazföldi hadseregében harminckétezer székely foglalt helyet. Mátyás a levett huszitákból és az önként ajánkozó székelyekből alkotta meg az első állandó hadserget, a híres „fekete hadsereg-et. Örök dicsőségünkre legyen mondván, a nagy királynak a széke-

lyek voltak (mint Bemnek is) a legmegbízhatóbb katonái.

Az egykori fejedelmesség kulturájának fejlesztése és fenntartásában is hatalmas tényező volt a székelység s az oláhok és szászok földjén, mint időnkint kitelepült kontingens a fajmagyarságot erősítette, fenntartotta a nemzetiségekkel szemben. „A primori székely családok — mondja Horváth Gyula — valának azok, kik az osztrák ház idejében a nemesi osztály sulyát nemcsak a Székelyföldön, hanem a megyéken és az országgyűlésen is döntővé tették és ezáltal a hatalmat a nemzet kezében megőrizni segítették. Ama büszke nemes emberek prototyppei, kiket sem megijeszteni, sem megnyerni, sem elbolondítani nem lehetett, a Székelyföldön termettek.”

Ujra és újra hangsúlyozzuk, hogy a székelység megerősítése, felvirágoztatása egyértelmű az erdélyi magyarság megmentésével, Erdély megtartásával.

Székelyek Amerikában.

Nem tudom: kellenek-e némi figyelmet azok az adatok, miket alább közölni fogok? A nagy politika annyira rabul ejtette a lelkeket, hogy a közvetlen közelben támadt veszedelmeket nem vesszük észre, saját fajunk bajával alig merünk előhozakodni.

Ide s tova négyedszázada hangoztatják egyesek, hogy a székely nép hanyatlak s vesztü életerejét. És e négyedszázad alatt alig birtunk annyit kivívni, hogy komolyan elhiggyék, hogy van székely kivándorlás.

Csak az elmúlt esztendőben is kemény harc folyt e kérdés fölött s megfeszített küzdelemmel lehetett legyőzni az ellenpártot, amely tagdott körömszakadtáig, tagadta a kivándorlást s a székely nép nyomorát.

Sok idő fecsérlődött erre a meddő küzdelemre, azalatt tévóván állott a közvélemény és a kormányhatalom.

Ma tudjuk az igazságot és valljuk, hogy bajban van a székely, de vajjon lesz-e erőnk pótolni évtizedek mulasztásait?

Megdöbbennek annak hallatára, hogy a székelyek immár tengereken tulra, más világrészekbe is elmennek a kenyérért. Eddig az volt a nézet, hogy messzire nem megy, hogy még Magyarországra sem csábitható, csupán a szomszéd Romániába szeret rándulni a székely, honnan könnyen visszatérhet ősi fészékébe.

Tavaly már meglepett mindenkit, hogy 337 székely vándorolt Amerikába. Szomorú sejtélem fogott el akkor, hogy ez a szám sokszorozódni fog, mert ha beleköszólnak a nagy fejlődésben levő és sűrű pénzforgató amerikai életbe, többen és többen elkiváncokznak oda.

A sejtélem valóra vált.

Ennek az esztendőnek 9 hónapja alatt 1015 székely hajózott Amerikába. 678-al több, mint tavaly egész esztendőben. Elöl vezet Udvarhely megye 370 kivándorlóval, mindjárt utána Csik megye következik 351-el, — harmadik helyen áll Háromszék megye 216-al. A legtisztább székely megyék szolgáltatják a kivándorlók zömét. Maros-Tordamegye 76 és Maros-Vásárhely város 2 kivándorlóval szerepel január-szeptember hónapokban.

A nagyobb mozgás azonban csak most in-

dul meg, a gazdasági munkák elvégzése után, miután könnyebben kiteremthetik az utra való pénzt. Mozdul a Nyárádmunte székelysége és innen kezdve be a csikgyimesi határig városok és falvak lakói, szép szál legények, erőteljes munkabíró férfiak szivszorongva készülnek a földteke másik felére, hová oly nehéz eljutni s ahonnan oly nehéz a visszatérés. Itt-ott már leányok és asszonyok is próbálkoznak a nagy utra.

Mi lesz ebből az esztendő végéig, mi lesz kettő-öt-tíz esztendő múlva, ha kedvez a szerencse s a székely idegenben jobb otthonra talál?

Mi lesz ezzel a szegény osztályrészszel, ha az erős karu férfiak, a keleti bányáknak védelmére termelt honpolgárok ezrenként kivonulnak innen és csak az agkok és a gyermekek maradnak itthon?

Leselkedik ránk az idegen, nyílt szándékkal, hogy birtokába vegye ezer éven át fentartott hazarészünket. És mi e törekvéssel szemben nem erősödünk, hanem gyengülünk.

Elmondtam ezeket, hátha még most is meghallják azok, akiket illet?

És most szólok hozzátok Székely-Társaságok itt-ott munkás tagjai! Akik dolgoztok és szerettek a népet. Követeljétek a telekkönyv- és birtok rendezést, a hitelviszonyok radikális javítását. Sürgessétek a székely vasutak kiépítését, bányák és gyárak nyitását, székely munkaközvetítő-intézet felállítását. Hogy vágyják itthon maradni a székely. Legyen végre itt is eleven, mozgó élet.

László Gyula.

Juhtenyésztés.

Udvarhelyvármegye juhtenyésztése a közelmúltban és a jelenben. Közli: lengyelfalvi báró Orbán Ottó.

(3. folyt.)

Udvarhelyvármegyében kivétel nélkül a régi székely juhajt tenyésztették. Ezen juhajtának nagy teste és földig érő fürtös gyapja volt. Azokat a juhokat tartották a legszebbeknek, amelyeknek a feje tetején szép gyapju bubjok, fülei a vég táján félig feketék, szemei körül fekete gyűrű és orrahegye fekete volt. Az ilyen juhok v a k i s a j u h n a k neveztek. A legszebbek és nagymértékben keresettek voltak a Bagy és az a körül fekvő falvak által tenyésztett v a k i s a j u h o k.

A Gyergyó- és Csikban nagy mennyiségben tenyésztett juhok között, Gyimeslokban a csángók által tenyésztett juhok voltak a legszebbek és legnagyobbak; ezekhez hasonló nem is volt és ma sincs az egész Székelyföldön.

Udvarhelyvármegyében a nagyobb birtokos osztály is folytatott juhtenyésztést s még pedig szép sikerrel és abból figyelemre méltó jövedelmet élvezett.

A Székelyföldön, de különösen Udvarhelyvármegyében a juhtenyésztés fokozatosan kezdett visszahanyatlani. Ennek indító okai az előbbi cikksorozataimban jelzett legelők megszorítása, a tagosításoknak célszerűtlen keresztülvitele és a székely nép anyagi romlásában keresendő és található föl Napjainkban már annyira hanyatlott a juhtenyésztés Udvarhelyvármegyében, hogy juhvásárain helyi tenyésztés ritkán kerül eladásra. E helyett a juhvásárra Hunyadvármegyéből a havasi oláhoktól, Kisküküllővármegye oláh lakosaitól és más vidékekről hozzák azt a juhokkal kereskedő kupecsek. Ezekből veszi a székely nép nagy árban, takarékpénztárból kölcsönvett pénzzel (akinek még van hitele, de sajnos, hogy a székely nép között nagyon megingott a hitelképesség) az évi szükségletre kellő kevés-számu juhok.

(Vége köv.)

Egyházi élet.

Építsünk Székelyudvarhelyen templomot! A közművelődés oltárán Isten dicsőségére áldoz, ki a Székelyudvarhelyen építendő unitárius templom költségeihez hozzájárul. Az egyházközség előjárósága a következő kegyes adományokat vette és hálás köszönettel nyugtázza: Lőrinc Dénes 463. számú gyűjtőívén Lőrinc Dénes 5 K, Vass Albert, Dr B. A., s. f. 1—1 K, Dr Erdélyi Lajos, Bauman János, K. A., H. J. A., Zs és D. 60—60 f, Nagy Zoltán, H. A., N. N., 40—40 f, N. N., Dl., Cs. S. 30—30 f, L. F., x. y., N. N., I. Z., D. A., A. M., N. N. 20—20 f. Együtt 17 K 40 f. — Botár János és Vernes Ferenc 20. sz. gyűjtőívén: A torockói egyházközség pénztára 20 L, Németh István, id., Balogh György 5—5 K, Botár János igazg. és Vernes Ferenc 4—4 K, Botár István, öz. Zsákó Jánosné 3—3 K, Czupor Ferenc igazgató és Kriza István 2—2 K, Botár János 1 K 20 f, Botár Andor, Király István, Vernes József, Pál József, Demény József, ifj. Király István, Zsákó Mihály, Pál Ferenc, Tamás Andor, Vernes János, Vajda József, Albertfy János, Székely János, Barta János, Botár János, Dr Fodor Mózes, Kerekes Ferenc, Almási Ferenc, Kriza Gergely, Möricz Miklós, öz. Babuczki Péterné, Bartók Simon, Buzogány Elek 1—1 K, Simon Gyula 70 f, Katona János 60 f, Tóth István, Rác Ferenc, Kerekes István, Vernes István, Almási István, Pál József, Möricz János 50—50 f, Pál András 30 f. Együtt 79 K 30 f. Vajda Áron 281. sz. gyűjtőívén: Vajda Áron 3 K, Szabó Mihály, Tamassy István, Pap Samu 2—2 K, Vajda Géza, Vajda Aladár 1—1 K. Együtt 11 K. Az I—XXII. közlemény összege 4478 K 39 f. E közlemény összege 106 K 70 f. Összesen 4585 K 9 f.

Irodalom.

Lengyelország. A juliusi forradalom híre napok alatt végig röpi egész Európán. A lengyelek büszkén nevezik magukat a Kelet franciáinak. A francia nyelv is nagyon el volt köztük terjedve. Sok műveltségi kapocs is fűzte őket az igazi forradalmi nemzethez. A juliusi forradalom hírére megmozdult náluk minden. A belgiumi felkelésnél biztosra vették az orosz beavatkozást s így a nagy háborút Franciaország és a cár között, amely visszaadja Lengyelország függetlenségét. Epen az orosz hadi készülődés, mely azzal a veszéllyel fenyegetett, hogy az országot muszka katonaság szállja meg, a nemzeti hadakat pedig külföldre viszik, tette szükségessé a forradalom gyors kitörését. Ezt a francia titkos társaságok küldöttjei is sietteték, hogy megakadályozzák a muszka seregnek nyugatra vonulását. 1830. december 10-ikére határozta el a carbonarik társasága, mely tagjai közé számította a legtöbb táborkot és tisztet, a kitörést. De mivel a rendőrség több összeesküvőt elfogott, siettek, hogy az egész tervök dugába ne dőljön. November 29. este egy csapat deák és kadét beront a nagyherceg palotájába, leöli az öröket és maga a kormányzó is csak nagy bajjal menekül, halálkötömben. A munkások a mozgalomhoz csatlakoznak; a lengyel ezredek egy része is. Az ellenkező táborkot megölik. Éjfél után Konstantin kihívja az orosz őrséget és Varsó minden rakatárával és hadi készletével a forradalom vezetőinek hatalmába jutott. A lengyelek szabadságharcával foglalkozik részletesen a Nagy Képes Világtörténet most megjelent 202. füzet. A 12 kötetes nagy munka szerkesztője Marcali Henrik, egyetemi tanár, ki egyúttal a kötet írója is. Egyegy gazdagon illusztrált kötet ára diszes félbörkötésben 16 korona; füzetként is kapható 60 fillérével. Megjelen minden héten egy füzet. Kapható a kiadóknál (Révai Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytársaság Budapest, VIII., Üllői-ut 18. sz.) s minden hazai könyvkereskedés útján, havi részletfizetésre is.

Különfélék.

Kiket jutalmazunk még meg?

Az újabb időben mindinkább szokássá kezd válni, a jutalmazás. E tekintetben maga az állam jár elől jó példával.

Manapság a társadalomnak csaknem minden rendű-rangu munkás tagja jutalmat nyer, ha arra érdemesíti magát.

Kivételt csupán egy igen lényeges és munkás osztálya képez a társadalomnak. Csak ezek

között nem osztogatnak jutalmat. Meglehet azért, mert még mindig hívek voltak a kötelesség teljesítésében. — No hiszen csak az kellene, hogy sztrájkoljanak, akkor lenne egy haddel-hadd és felfordult állapot. Isten mentsen!

Az ők munkájuk és munkálkodásuk is épen oly lényeges és fontos, meg számottevő, mint a másoké.

De nem folytatom tovább. Itt az ideje, hogy bemutassam őket: Ezek ami jó falusi asszonyaink, ők várnak még csak a jutalmazásra, kik folyton jönnek-mennek, futnak és fáradnak a munkában, mint anyák és gazdaasszonyok. Ezek között kell a versenyt felébreszteni a nemes célok elérésére, s én hiszem, hogy csodákat fognak mivelní.

Ily nemes célok lehetnének ezek: az egy gyermekrendszer kiküszöbölése, mert tudok községeket, hol egy, vagy egy gyerek sincs a módosabb családoknál, s még a szegényebeknél is szűkön.

Míg más községben tudok oly családokat, hol 10 gyermek van, ismerek oly családot, hol 13 fiu született, kik közül 7 fiu élő, de a család szegény, alig él egyik napról a másikra. Bezzeg az ily háznál az anya megérdemelne egy kis jutalmazást.

A zöldségtermelés, tisztaság a házban és a veteményesben, a gyermekek visszatartása a korcsmától és tánctól, a férfiak elszoktatása a pálinkaivástól és kártyázástól, ezek mind jók volnának arra, hogy a falusi asszonyok segédkezet nyújtsanak a társadalomnak és ezekben egymással versenyezzenek, melyekért aztán igazán meg lehetne jutalmazni őket. Ajánlom a társadalmi bajokat javítani akarók figyelmébe.

Fiatfalva, 1903. nov. 29.

Kozma Miklós,
áll. tanító.

Az udvarhelyvármegyei szabadelvű-párt

vasárnap délután Jung-Cseke Lajos apát, alelnök vezetése alatt tartotta meg ülését, melyen a vármegye összes járásából szép számmal vettek részt a tagok. Az ülést Jung-Cseke alelnök lendületes beszéddel nyitotta meg s lelkes eljenzéssel fogadták Dr D a n i e l Gábor pártelnöknek valósgos belső titkos tanácsossá történt kinevezését. A lelkesültség Hollak y főispán és Ugron Zoltán felszólalásai nyomán még fokozódott s egyhangulag elhatározták, hogy Daniel elnök kitüntetésé fölötti örömeinek a párt jegyzőkönyvébe ad kifejezést és az ülésből táviratilag üdvözlí. Ezután Sándor Mózes tag egy határozati javaslatot terjesztett elő, mely a kormány programját tárgyalja és elfogadásra ajánlja s egyúttal a közlelbi törvényhatósági bizottsági közgyűlés elé terjesztését indítványozza. E közben Ugron Zoltán bővebb beszédében igyekezett külön álláspontját indokolni s a pártból való kilépését bejelentvén, el távozott. Majd Hollak y főispán szólalt fel s behatárolt ismertette a helyzetet. Tartalmas beszédekben kijelentette, hogy: „A jelenlegi kormány törvényes alapon áll. Törvényesen működik. Ezt különben legjobban igazolja az is, hogy ő főispáni állását megtartotta, pedig ő is van olyan jó hazafi, mint bárki más.“ Dr Solymossy Lajos szintén hozzájárul a határozati javaslatához, mert „az áldatlan harc már eddig is óriási kárt okozott az országnak s föltétlenül bizik gróf Tisza István és kormányában, hogy rendet csinál.“ Dr Török Albert az „ország sorsát nem óhajtja föltenni egyetlen blatra, hogy az is elveszzen ami már meg van s éppen ezért elfogadja a határozati javaslatot.“ Sándor Domokos indítványára az országos pártot táviratban értesítették a megyei szabadelvű-párt állásfoglalásáról és Gombos Sámuel is a javaslat mellett szólott. Ezután az elnök kimondotta az egyhangulag történt megállapodás eredményét s a miniszterelnökhöz a párt következő táviratot intézte:

„Udvarhelymegye szabadelvű pártja mai napon tartott közgyűlésének egyhangu határozatából kifolyólag tisztelettel üdvözljük nagyméltóságodat és a vezetése alatt álló kormányt és biztosítjuk a programjában kifejtett tevékenységében való teljes bizalmunkról, valamint odaadó támogatásunkról.“

Végül Hollak y főispán indítványára a párt elhatározta, hogy e hó 18-án, mint a törvényhatósági közgyűlést megelőző napon, ismét ülést tart.

— **Dr Besztercey István,** a helybeli kir. járásbírószék kiváló tehetségű, derék jegyzője a bírói vizsgát kitünő sikerrel tette le Budapesten. Az általános tiszteletben levő, vas-szorgalmu fiatal ember sikeres előhaladásán őszintén örvendünk és ezalkalomból is szívesen üdvözljük.

— **Esküdtbíróági elnökök.** A székelyudvarhelyi kir. törvényszéknél szervezett esküdtbíróóság elnökének Dr B o d o l l a Gábor kir. törvényszéki elnök és elnökhelyettesnek L á s z l ó Domokos kir. törvényszéki bíró jelöltettek ki az 1904. év tartamára.

— **Papválasztás.** Az egyházközségileg egyesült Kadics- és Bethlenfalva községek róm. kath. lelkeszi állására — mely a Gáspár János plebános Lövéteré történt megválasztása folytán üresedésbe jött — minap történt meg a választás Jung-Cseke Lajos apát, választási elnök vezetése alatt. A ritka nagyszámmal összegyűlt és példás rendben leszávozott választók első helyre P é t e r f f y Lőrinc vágás-dobói, második helyre K i s s Dénes gyergyóremetei és harmadik helyre B a j n a Ferenc farkaslaki plebánosokat választották s terjesztették föl a püspökhöz kinevezés, illetve megerősítés céljából.

— **A jótékony nőegyesület** e hó 9-iki fil-l é r e s t é l y é t Félegyházi Mariska igen érdekes programmal rendezi. S habár szombaton teaestélye is lesz az egyesületnek, bizonyára a szezon egyik legsikerültebb estélyei közé fog sorakozni ez az élvezetes műsorú fillérestély. Paál Árpád árvaszéki ülnök felolvas, Szabó Kata szaval, Gál Jenő és Kónya Kálmán duettet énekelnek és Nagy Elemér monologot ad elő. Előre is ajánljuk a közönség figyelmébe.

— **Eljegyzés.** Dr M e s t e r J. Jenő, a homoródszentmártoni kör általánosan kedvelt orvosa eljegyezte M ó z e s Hermin k. a.-t, Mózes Károly szeszgyáros és homoródszentmártoni nagybirtokos leányát Homoródhévízen.

— **Új fogyasztási szövetkezet.** Szentegyházsoláhfalu és vidéke fogyasztási és értékesítő szövetkezet cég alatt szombaton nyílt meg a szövetkezet bolt Konrad Antal üzletvezetőségével Szentegyházsoláhfaluban.

***Különös vagyon.** Azt hallottam, hogy b ő v é b e n vagy a pénznek. — En? a legkevésbé sem. Az egyetlen bőségs, melylyel rendelkezem: a nyakbőség.

— **Halálozás.** Mélik Kristófné szül. bethlenfalvi Pál Ida, egy nemeslelkű, jószívü uri asszony, 59 éves korában rövid szenvedés után jobb házába költözött. Földi részeit pénteken (nov. 27-én) délután helyezték el örök nyugalomra nagy részvétellel Sepsiszentgyörgyön a r. k. temetőkerében. A boldogultban Dr Mélik Endre sepsiszentgyörgyi ügyvéd édes anyját, Dr Daday Vilmos kórházi igazgató főorvos anyósát gyászolja.

— **Gyujtogatások.** Magyarhermányban és Száldobos községben közelebből tüzeset volt s mind a két helyen gyujtogatást állapítottak meg a tűz keletkezési okának. Első helyen Német Lajos (fekete) csüre és takarmánya égett el s a kárt 1160 koronára becsülték. Utóbbi helyen pedig Demeter József és Benke Mózes közös csürös kertjében égett el nagyobb mennyiségű takarmány.

— **Gazdátlan nyeremények.** A legutóbb kiadott hivatalos kimutatás szerint a Józsv sorsjegyeknél 16600 drb olyan nyeremény van, amelyért még nem jelentkeztek, nyilván azért, mivel e sorsjegyek tulajdonosai nem tudják, hogy sorsjegyük ki van már huzva. Igy van ez a többi sorsjegynél is és mivel ezek a nyeremények el-évülnek, mondhatni, hogy sok millióra menő vagyon pusztul el azért, mert a sorsjegybirtokosok nem elég gondosak és nem járatnak megbízható sorsolási lapot. Ennélfogva, a kinek sorsjegyei és egyéb értékpapirjai vannak, arra nézve rendkívül fontos egy megbízható sorsolási lapnak a járatása. Ilyenként ajánlható a „Pénzügyi Hírlap“, amelynek sorsolási mellékletét a Pénzügyi Utmutatót a m. kir. belügyminiszter, mint teljesen megbízható szakközlönyt, a m. kir. pénzügyminiszter, mint szakértelemmel és pontosan szerkesztett közlönyt hivatalosan ajánlotta. A lap előfizetői a januári számmal ingyen megkapják a Pénzügyi és Tőzsdei Évkönyvet, amely sok hasznos tudnivalón kívül tartalmazza a kezdettől fogva az 1903. év végéig kihuzott, de kifizetés végett bemutatni elmulasztott sorsjegyek, kötvények és záloglevelek hiteles kimutatását, úgy, hogy e könyvből bárki azonnal megláthatja, ki van-e sorsjegye huzva, vagy nincs. A „Pénzügyi Hírlap“ előfizetési ára egy évre, a Pénzügyi Utmutatóval és a Pénzügyi és Tőzsdei Évkönyvvel együtt 5 korona, amely postautalványon küldendő be a kiadóhivatalba VII., Kerepesi-ut 44. szám.

„Szikra” címmel egy igen csinos kiállítású képes lap első számát mutatja be a „Magyar Hírlap” olvasóinak. A szép, érdekes, művészi és tiszta szándékú újságról a következőket írja a nevezett lap: „Legelső sorban a föltétlen irodalmi és művészi színvonal lebeg irányként a „Szikra” előtt, s ezen a nemes kereten belül a sok igazságtalanság, ferdeség és hazugság ellen akar a guny fegyverével hadakozni. Mai berendezésünkben sok minden rosszul van, — ez olyan igazság, amelyet talán nem is kell hővebben meg támogatni. S a „Szikra” nagy fába vágja fejszéjét: megpróbálja, ha lehetne-e a meglévő rossz állapotot segíteni, javítani, s esetleg: helyes irányba terelni azt, amit ósdi hagyományok, érdekek, korlátoltság, vagy rosszindulat eltérített a maga jó útjáról. Kép és írás lelkesedéssel, hűvel, tüzzel amaz igazságokért akar harcolni, amelyek valahol rejtelmes módon, vagy egész leplezetlenül — elsikkasztódtak. Bizonyos idők múltán mindenki beletörődött, hogy ez most már mindig így lesz, ezen nem lehet változtatni, ez a rossz rend, ez lesz a mi rendünk. S most támad egy fürge, bátor és egészen szabad újság, és azt kérdezi, hogy miért is kell mindebbe beletörödni, hogy hát miért nem lehetne valami olyasmit tenni, aminek látszatja lehetne? Merész terv, de talán sikerülhet. A „Szikra” — úgy hisszük, — nem fog mulni a dolog, ezt az olvasó már körülbelül már az első számból is megítélheti. Kétségtelen, hogy ilyen irányú lap hasonló kész fegyverzetben még Magyarországon nem páttant a porondra. És sok előnye és kiválósága mellett az sem utolsó tulajdonsága, hogy roppant olcsó, s a „Magyar Hírlap” előfizetői, különös kedvezménykép, a rendesnél is olcsóbban kapják: A „Magyar Hírlap” és a „Szikra” előfizetési ára egy hónapra 2 korona 80 fillér, negyedévre pedig 8 korona.”

— **Rendkívüli könyvárleszállítás** a bolti árak felére és harmadára. A Franklin-Társulat ez idén ismét szétküldte időleges könyvárleszállításának jegyzékét. A rendkívül gazdag árjegyzékben igen nagy azoknak a műveknek a száma, amelyeknek nagy az irodalmi becsé. Könyvtárak megalapításához, vagy ilyenek kiegészítéséhez ez az árleszállítás kedvező alkalmat nyújt. A jegyzék a Franklin-Társulat Budapesten, kívánatra bárkinél megküldi és az abban foglalt műveket szintén fél- és harmadárban adja ugyanazon feltételek mellett a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatala (Betegh Pál könyvkereskedése) Székelyudvarhelyt.

Törvénykezés.

A párbajsegédek büntetőjogi felelőssége a Kuria előtt. Tudvalevő, hogy a magyar bíróságok a párbajsegédek nem büntetik, sőt az ügyész vádat sem emel ellenük, ha kibékülésre a feleket felhívták; mert a büntetőtörvénykönyv 300. szakasza szerint azon segédek, akik a párvadalt megakadályozni törekedtek, nem büntetendők. A pécsi járásbíró azonban nemrégén ettől a gyakorlattól eltérően, a párbajsegédek is elítélte; kimondván, hogy a kibékülésre való egyszerű felhívás egymagában nem állapítja meg a párbaj megakadályozására való komoly törekvést, mely a segédek büntetlenségének előfeltétele. A pécsi törvényszék ezt az ítéletet helybenhagyta és a Kuria is a napokban hozott határozatával az elítélt párbajsegédek semmiségi panaszát elvetvén, megerősítette az ítéletet. Ez az ítélet fordulatot jelent az eddigi judikaturában és azért Németh Péter nyugalmazott kuriai bíró, ügyvéd, aki ezt az esetet lapjában, a „Büntető Jog Tárában” megbeszéli, azt indítványozza, hogy a közbírók ezentúl vádat emeljenek a párbajsegédek ellen is, hogy a Kuria ezt a felfogását más esetekben is érvényesíthesse és ezáltal a párbajok száma lehetőleg megszoríttassék.

Bűnügyi tárgyalások. A helybeli kir. járásbíró büntető osztályánál közelebről Hajdó Lajos és Hegyi Péter szentléleki lakosokat lopás vétségéért 6-6 napi fogházra és Kovács Juliánna alsósófalvi szülésznőt egy szülési esetén a gyógykezelés megtagadásaért 5 K, egy napi fogházra átváltoztatható pénzbírságra ítélte a bíróság.

* **Enyhítő körülmény.** Dagos Marci úgy ütötte fejbe Vékony Mihályt, hogy ez rögtön szörnyet halt. A bűnügy tárgyalásán azt kérde a bíró a vádlottól, hogy tud-e maga mellett valami enyhítő körülményt felhozni? — Igenis tudok; még pedig azt, hogy Vékony Mihálynak mindig az volt a kívánsága, hogy bárcsak hirtelen halállal volna ki egykor a világból.

Csarnok.

Egy kis levélke.*

— Örmeister ur, kérem, szomorú hír árnya, Reggel öt órától, az egész kaszárnya. Jelentem aláson: Nagy Jánosnak vége, Egy mánlíker-gólyót küldött a szívébe.

Az egész században nem igen volt párja S kedvesének mégis nehéz volt a párta. Meg is irták szépen egy kicsi levélben: Férjhez ment Boriska még az elmúlt héten.

A csalódott szívnek mitsem ér az élet, Szegény Nagy Jánosnak élte semmivé lett: Legszebbik virágát, amikor letépte Nem is az a gólyó — egy kicsi levélke. . .

Fülei Sz. Lajos.

* Megzenésítette Kontor Elek.

Iparügyek.

Eladó faanyagok. A mavosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara tudatja, hogy a kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur összeállította és közzétette az 1904. évben eladásra bejelentett faanyagok kimutatását, mely a kamaránál az érdeklődők által megtekinthető.

Közgazdaság.

Az ügymenet egyszerűsítése a földmivélsügyi miniszteriumban. Tallian Béla miniszteriumában celszerű rendelkezéseket tett, amelyek arra valók, hogy az ügymenet egyszerűsítésével az ügyek elátása minél gyorsabban történjék. A halasztást nem tűrő ügyek az államtitkárnál, vagy az államtitkári teendőket ellátásával megbízott miniszteri tanácsosnál aznap referálandók. A beérkezett ügydarabok a lehető leggyorsabban, de legkésőbb tizenegyre napon belül akkor is elintézendők, ha azok sürgőseknek nem is jelezhetők. Kivételt képeznek azon ügyek, amelyek elintézése hosszabb tanulmányt, vagy hivatali okból halasztást igényel, de hogy ezen jelzett körülmények fenforognak-e, azt az osztályfőnök állapítja meg. Ezentul minden negyedévben a miniszter számunkérő széklet fog tartani. Ha valamely ügyben, a beérkezéstől számítva, harminc napon belül sürgetés érkezett, a miniszternek jelentést kell tenni. Az ügy elintézésére a közbeeső intézkedések mellőzendők, azon kell iparkodni, hogy minden dolog minden felesleges úgyszámszaporítás nélkül intéztessék el. Az ügyosztályokban behozza a miniszter a közvetlenséget és szóbeliséget, hogy rövid uton az ügyek felesleges írásos munkák elhagyásával elintézhettek legyenek. Az ügyosztályok csak elvi dolgokban korrespondálnak. Magánfeleknek az ügyek érdemleges elintézéséről csak az osztályfőnök vagy helyettese adhat felvilágosítást. Tallian Béla földmivélsügyi miniszter hosszabb és itt csak kivonatossan ismertetett rendeletének utolsó passzusa a következő: Az elnöki osztály főnöke a forgalmazó személyzet létszámba ezután csak olyan egyén felvétele iránt tehet javaslatot, aki az előirt képesítéssel együtt az is igazolja, hogy egy évig gazdaságban volt és egy évig külső közigazgatási hatóságnál volt gyakorlaton.

A boritaladó leszállítása és a bornak kismértékben való árusítása. A Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesületének közigazdasági szakosztálya a boritaladó leszállítása körül elkövetett visszaélésekkel foglalkozott. Dr. Simkó József békéscsabai orvos, mint előadó, saját megfigyelései alapján rámutatott azokra a nagymérvű visszaélésekre, melyeket a fogyasztási adók kezelői főleg a tudatlan néppel szemben elkövetnek, hogy a mustot bor gyanánt adóztatják meg és hogy maguk is borkereskedést üznek, illetve vendéglőket tartanak fenn. A bor, amit ők ily módon forgalomba hoznak, nekik adómentesen maradt meg, ők pedig az adót a vevőkön hajtják be s így jogtalanul óriási jövedelemre tesznek szert. Határozati javaslatot nyújt be, melynek értelmében az egyesület a boritaladó leszállítása és a beszedés körül észlelhető visszaélések megszüntetése érdekében felir a pénzügyminiszterhez. Egyben azon óhajlásának ad kifejezést, hogy ezentul a fogyasztási adók kezelésével csakis magyar állampolgárok és kiszolgált katonák bizassanak meg kellő ellenőrzés mellett. Zselénszky Róbert gróf felszólalása után elhatá-

rozták, hogy az ügyben a pénzügyminiszterhez felterjesztést intézzenek. Azután a szakosztály Molnár István dr. tanár előadását hallgatta meg, aki a kismértékben való boreladásra vonatkozó törvények azon intézkedését tette szóvá, melynek értelmében közigazgatási, állami tisztviselők, tanítók, lelkészek s ezek nejei és kiskorú gyermekei borkiméréssel, vagy kimérésben való borelárussal nem foglalkozhatnak. Véleménye szerint a termelőnek borát haszonnal csak úgy lehet értékesíteni, ha a fogyasztó közönséggel közvetlen érintkezést keres, már pedig a törvény jelzett intézkedése, melyet a pénzügyigazgatóságok a legmerekvebben kezelnek, a termelők tízezreit egyenesen eltiltja a kis mértékben való eladástól. A szakosztály elhatározta, hogy a pénzügyminiszternél ez ügyben küldöttségileg fog közbenjárni.

Apró hirdetések.

E rovatban minden szót 4 fillérért, vastagabb betűvel 8 fillérért közöl a kiadóhivatal.

BOR. Jó és olcsó asztali csemege és gyógyborok literenkint 28 krtól 1 frt 40krig **Fernengel Gyula** bor nagykereskedésében kaphatók. 5 literen felüli vételnél külön kedvezményes árak.

Teasütemények a legkülönbözőbb választékban **ugy pompás cukrászsütemények** is **friss** minőségben **állandóan** kaphatók: **Ernst György cukrászatában** Székelyudvarhelyt, Bathány-tér 15. sz. alatt. Vidéki megrendeléseket pontosan teljesít.

Eladó. Székelykeresztúron a „**Korona-szálloda**”, új, jó karban levő épületekkel, nagy mulatókertekkel. Értekezni lehet a tulajdonosnál, Marosvásárhelyt, Szántó-utca 43.

824—1903. vhtói szám.

Árverési hirdetmény.

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az oklándi kir. járásbírósnak 1901. évi Fh. 14. és 15. számú végzése következtében Székely Mózes f.-rákosi lakos javára Czirmay Lajos f.-rákosi lakos ellen 900 és 228 korona s járuléka erejéig 1901. évi aug. hó 3-án fogantatott kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 1203 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: 3 ló, 2 csikó, 3 bivaly, 5 sertés, 3 malac, 2 székér, 3 lóhám és buza nyilvános árverésen eladottnak.

Mely árverésnek az oklándi kir. járásbírósnak 1903-ik évi V. 426/2. számú végzése folytán 900 és 228 korona 24 fillér tőkekövetelés és pedig a 900 koronának 1898. évi április hó 1. napjától járó 5 százalék kamatai; a 228 K 24 fillérnek 1900. április 1-től járó 5 százalék kamatai és eddig összesen 49 K 90 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig Felső-Rákoson leendő eszközzésére 1903. évi december hó 3. napjának délelőtti 9 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatalnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénz fizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is elfognak adatni.

Amennyiben az árverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták s azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Okland, 1903. nov. 18.

POLLÁK IGNÁC,
kir. bir. végrehajtó.

680—903. vhtói szám.

Árverési hirdetmény.

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a kolozsvári városi kir. járásbírósnak 1901. évi V. I. 1633. számú végzése következtében hivatalból ügyvéd által képviselt kir. kincstár javára, Bartha Andor bardoci lakos ellen 448 K s járuléka erejéig 1901. évi szeptember hó 13-án fogantatott kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 1500 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: 4 tehén és 4 tarka ökör nyilvános árverésen eladottnak.

Mely árverésnek az oklándi kir. járásbírósnak 1903-ik évi V. 289/2. számú végzése folytán 448 K tőkekövetelés és eddig összesen 58 K 92 fillér,

ben bíróság már megállapított költségek erejéig Barcocon alperesnél leendő eszközlésére 1903. december 5. napjának délelőtti 9 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták s azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. § értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Oklándon, 1903. évi nov. 6.

POLLÁK IGNÁC,
kir. bir. végrehajtó.

Megrendeléseknél kérjük lapunkra hivatkozni!

Cserépfedélhez alkalmas fenyőlécek és tűzifa-léc szekerinkint, valamint hasogatott bükk tűzifa igen jutányos árak mellett kerül eladásra székelyudvarhelyi fűrésztelepeknél. Kiváló tisztelettel:
Fábián József.

1465—903. sz.

Pályázati hirdetés.

Homoródszentmártoni körjegyzői állásra, mely körbe Homoródszentmárton (székely), Abásfalva, H.-Keményfalva és Lókod községek tartoznak — pályázatot hirdetek.

A körjegyző javadalmazása:

Törzsfizetés 800 korona.
Irodai átalány 123 korona 34 fillér.
Lakbér 120 korona.
Uti átalány 144 korona.
Körjegyzői levélhordói díj 66 K 64 fillér.

A magánmunkálatokért szabályrendeletileg megállapított díjak s amennyiben a megválasztott körjegyző állami anyakönyvvezetőnek kineveztetnék, 200 korona tiszteletdíjat fog kapni.

Felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtnak, hogy rendszeresen felszerelt folyamódványukat alólirt főszolgabíróhoz **folyó évi december hó 24-én délután 5 óráig** annál bizonyosabban beadják, mert a később beérkezetteket nem fogom figyelembe venni.

Oklánd, 1903. november 23-án.

Szabady Tivadar,
főszolgabíró.

Pénzt, sok pénzt, havonként 1000 koronáig kerekeshet mindenki tisztességesen minden szakismeret nélkül. Küldje be címét „E 452” jelű alatt a következő címre: **Annoncen-Abteilung des „Merkur” Mannheim, Meerfeldstrasse No 44.**

4429—903. szám.

Hirdetmény.

Homoródjánosfalu korcsmaháza **folyó évi december hó 23-án délelőtti 10 órakor** a község házában megtartandó szóbeli árverésen 1904. évi január 1-től 1905. évi december 31-ig terjedő 2 évi időtartamra haszonbérbe fog adatni.

Kikiáltási ár 250 korona, melynek 15 százaléka bánatpénzül letendő.

Az italmérsi engedélyt — bérbevevő részére — a község fogja kieszközölni.

Egyéb feltételek Homoródjánosfalu község birájánál megtudhatók.

Oklánd, 1903. november 24.

Szabady Tivadar,
főszolgabíró.

Mint gyógyviz csodáhatásu.

Kászoni Főkut.

Természetes gyógy borviz!

Kizárólagos főraktár Udvarhelyvármegye egész területére: SZENTPÉTERY GERGELY fűszer-, üveg-, porcellán- és diszmutáru kereskedésében Székelyudvarhelyt, Deak-tér 15 szám alatt. — Üvegenkénti ára 12 fillér.

Mindig friss szállítmány.

Csikszentimre községben és határán 230 hold területű birtok az 1904. január 1-től kezdődő egymásután következő 6 évre haszonbérbe adandó. A feltételekről értekezhetni **Szacsvey Imre,** kir. járásbíróval Csikszeredában.

Kitűnő szabás és jó

munkáért kezeség

vállaltatik!

Uj divatos

férfi és gyermek ruhák

készítetnek a legjutányosabb árakban az őszi és téli idényre dus választéku hazai és külföldi posztókból.

Szenkovits János

utóda férfi- és női

divatüzletében.

Megrendeléseknél kérjük lapunkra hivatkozni!

Kamatláb leszállítás!

Az **Udvarhelymegyei takarékpénztár részvénytársaság** Székelyudvarhelyen a fő- és Székelykeresztúron a fiók-intézeténél **1904. évi január 1-től** kezdve a további intézkedésig a kamatlábat **4 és fél százalékra 4 százalékra** adómentesen (a betéti kamat-adót az intézet sajátjából fizeti); a váltók-, kötelezvények- és folyó-számlák után pedig az eddig alkalmazott kamatlábat **7 és fél százalékra 7 és fél százalékra szállítja le.**

Ezenkívül — mint eddig — a váltók- és kötelezvényeknél lejáratonként, a folyó-számláknál negyedévenként $\frac{1}{1000}$ (egyeztérli) legkevesebb összegül **20 fillér leszámítási díjat számít.**

Székelyudvarhely, 1903. november 25.

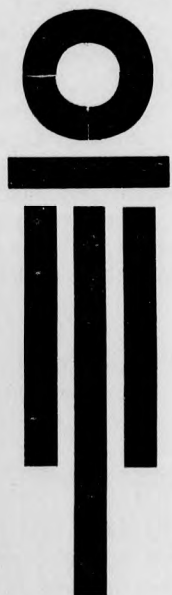
Az igazgatóság.

Karácsoni és ujévi vásár!

A közelgő karácsoni és ujévi alkalmakra igen szép és értékes ajándéktárgyak állanak a n. é. közönség rendelkezésére, u. m.:

Remek mesés-, képes- és ifjúsági könyvek dus raktára. Disz- és ajándék-könyvek. Emlék-könyvek és disz-es naplók. Képes levelező-lap albumok.

Hegedü- és citerahúrok. „Turull” szabadalmazott író-toll-betét. Disz-es kiállítású lámpa-ernyők. „Rapid” töltő tollszár. A legkülönbözőbb író-nok.

Legfinomabb és divatos levélpapírok disz-es dobozokban. Papír- és író-szer-új-donságok. Disz-es tentatartók és finom különleges toll-szárak.

Magyar- és Tudományos Zseb-könyvtár teljes számban. Benedek Elek-féle Kis Könyvtár összes kö-tetei raktáron. Képes budapesti szá-kács-könyv.

Értékes és olcsó toll-kések. Női finom bőr kézi-táskák. Divatos óra- és nyak-láncok. Pénztárcák és pénzes-erszények dus választékban.

Naptárak nagy választékban. Disz-es tárca-naptárak. Jegyzékkönyvek és üz-leti könyvek. Ima- és énekkönyvek. Helybeli, művészi és alkalmi levelező-la-pok.

Valódi kínai kézi- és disz-legyezők. Dohány-, szivar- és szivarka-tárcák finom bőr- és ujezüstből s más kedvelt anyagokból. Hegedük és hegedü-fölszerelések.

Szent képek dus vá-lasztékban. Bárhol megjelent könyv- és zenemű itt az eredeti bolti, vagy a hirdett leszállított ár mellett a legrovi-debb idő alatt meg-kapható.

Az itt felsorolt és még igen sok raktáron levő ajándéktárgyak **a legjutányosabb áron** kaphatók:

BETEGH PÁL könyv-, papír-, író- és rajzszerkereskedésében

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 15-ik szám alatt.